

به نام خدا

حق حضانت در حقوق ایران و سودان

مؤلف :

مرضیه سادات هاشمی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: هاشمی، مرضیه سادات، ۱۳۶۳-
عنوان و نام پدیدآور: حق حضانت در حقوق ایران و سودان/ مولف مرضیه سادات هاشمی.
مشخصات نشر: ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۰۵ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۸۳۶-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
یادداشت: کتابنامه: ص ۱۰۵-۱۰۲.
موضوع: حق حضانت - حقوق ایران و سودان
رده بندی کنگره: RJ۵۳۶
رده بندی دیویی: ۶۱۸/۹۳۱۹
شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۷۶۹۵۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: حق حضانت در حقوق ایران و سودان
مولف: مرضیه سادات هاشمی
ناشر: ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲
چاپ: زیرجد
قیمت: ۹۶۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۳۹-۸۳۶-۰
تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

انتشارات ارسطو

چاپ و نشر ایران
Chaponashr.ir

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	مقدمه
۹	فصل اول
۹	کلیات
۹	اهمیت موضوع
۱۰	مفاهیم
۱۱	مفاهیم
۱۱	حضانة در لغت و اصطلاح
۱۲	حضانة در اصطلاح فقه امامیه
۱۲	مفهوم حقوقی حضانة
۱۳	حضانة در اصطلاح فقه حنفیه
۱۳	حضانة در قانون سودان :
۱۴	پیشینه کلمه حضانة در فقه امامیه
۱۵	فصل دوم
۱۵	حق حضانة از دیدگاه حقوق مدنی ایران
۱۵	تاریخچه قانون در ایران
۱۶	شرایط حضانة
۱۶	بلوغ
۱۶	عقل (عاقل)
۱۶	توانایی عملی
۱۷	شایستگی اخلاقی
۱۷	عدم ازدواج مادر با شخص دیگر
۱۷	اسلام
۲۰	ایا حضانة حق است یا تکلیف؟
۲۰	حق در لغت
۲۱	حق
۲۱	حقوق تحقیقی

۲۱	حقوق دانان حق را این گونه تعرف می نمایند.....
۲۲	آیا دارنده حق حضانت می تواند از آن اعراض کند یا خیر؟.....
۲۴	حق تقدم پدر و مادر در برابر یکدیگر.....
۲۶	پایان حضانت.....
۲۸	موانع یا سقوط حضانت.....
۲۸	سقوط حق مادر به جنون یا ازدواج.....
۲۹	شوهر کردن مادر به شخص غیر از پدر.....
۳۱	کفر مانع حضانت.....
۳۲	موانعی که نیاز به ارزیابی دادگاه دارد.....
۳۲	ضابطه تشخیص این موانع.....
۳۳	مصادق های بارز این موانع.....
۳۳	انحطاط اخلاقی.....
۳۵	خسونت خارج از حد متعارف.....
۳۵	حضانت در صورت فوت یکی از ابویین.....
۳۷	الزام به نفقه حضانت و هزینه نگهداری.....
۴۰	وصف کیفری ترک نفقه.....
۴۱	ارکان نفقه.....
۴۱	ضمانت اجرای حضانت.....
۴۱	ضمانت اجرای کیفری.....
۴۳	حق ملاقات.....
۴۶	انتقال محجور به محل دیگر.....
۴۹	آیا شیر دادن جزو حضانت است؟.....
۵۰	حضانت مجنون.....
۵۰	مجنون.....
۵۰	سفیه.....
۵۰	صغیر.....
۵۲	تفاوت ولایت و حضانت.....
۵۳	فصل سوم.....
۵۳	بررسی حق حضانت از دیدگاه قانون احوال شخصیه سودان.....

۵۳ حق حضانت از دیدگاه قانون احوال شخصیه کشور سودان
۵۴ حکم حاضنه از نظر شرعی
۵۵ حق حضانت
۵۸ حق حضانت مردان
۵۸ حضانت مردان محرم
۵۸ ترتیب حق حضانت مردان محرم
۵۹ رد حضانت
۶۰ عدم وجود مستحق حضانت
۶۱ تساوی مستحقین حضانت در درجه نسبت به صغیر
۶۲ شرایط عمومی حضانت
۶۵ شرایط اضافی حاضن
۶۷ شرایط حضانت مردان
۶۹ حضانت زن فاسق و مرتد
۷۰ مشغول شدن به عبادت
۷۰ دین صغیر
۷۱ حضانت زنان
۷۲ اجازه استمرار حضانت زنان
۷۳ اصلحیت حضانت
۷۵ مثالهایی برای اصلحیت مادر
۷۵ حضانت در هنگام ترک مادر از خانه زوجیت
۷۶ وظیفه پدر یا دیگر اولیاء صغیر
۷۷ مبیعت المحضون خارج حضانه أمه
۷۸ سفر با محضون
۷۸ اول : مکان حضانت
۷۹ دوم : سفر مادر با محضون
۸۰ سفر حاضن با محضون
۸۲ سقوط حق حاضن در حضانت
۸۵ سهل انگاری حاضن در امر صغیر
۸۶ وجود دختر صغیر یا فرزندان غریبه حاضن

۸۶ سهل انگاری قبل از طلاق
۸۷ سکونت حاضنه در محله ای فاسد
۸۷ امتناع از شیر دادن صغیر
۸۸ برگشت حضانت برای کسی که حق حضانت از او ساقط شد
۸۸ ملاقات محضون
۹۱ عدم اجبار نکردن کسی که صغیر بدست اوست به اینکه به دیگری منتقل کند
۹۱ تاخیر محکوم له بر وقفهای ملاقات
۹۱ تهیه و آمادگی مکانها برای ملاقات محضونین
۹۲ اجرت حضانت
۹۲ تعریف نفقه:
۹۳ مشخص کردن اجرت حضانت
۹۳ شروع و خاتمه اجرت حضانت
۹۴ ابراء از اجرت حضانت
۹۴ اجرت حضانت برای غیر از مادر
۹۵ حالات عدم استحقاق حاضن برای اجرت
۹۶ عدم استحقاق اجرت مسکن حاضنه
۹۷ مخیر کردن صغیر
۹۷ تمام شدن حضانت والدین برای صغیر
۹۸ نگهداشتن محضون بالغ در حالت خصومت
۹۸ نتیجه گیری و پیشنهادات :
۱۰۲ فهرست منابع
۱۰۲ الف (منابع فارسی
۱۰۵ ب) منابع عربی

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تطبیقی حق حضانت از دیدگاه حقوق مدنی ایران و سودان می پردازد. حضانت به عنوان یکی از مهم ترین مباحث حقوق مدنی دارای آثار و پیامدهای مهم اجتماعی و خانوادگی می باشد. حضانت به معنای نگهداری و تربیت طفل است به گونه ای که صحت جسمانی و تربیت وی با توجه به نیازمندی های حال و آینده او و موقعیت والدین طفل تامین گردد. مساله حق حضانت والدین هنگام طلاق آن دو مطرح می گردد.

این پژوهش به دنبال یافتن چگونگی حق حضانت طفل در قانون مدنی ایران و سودان می باشد. محقق از طریق مراجعه به کتابخانه های معتبر همچنین با همکاری وزارت امور خارجه ایران، اداره دوم خاورمیانه و شمال آفریقا، سفارت سودان در تهران منابع موردنظر راتهییه و براساس یافته های پژوهش تدوین قانون مدنی ایران برمبنای فقه امامیه و قانون احوال شخصیه سودان براساس فقه حنفیه تهیه و تدوین شده و تفاوت های فقهی شیعه و فقهی حنفی منشاء تفاوت حق حضانت این دو کشور گردیده که تفاوت های آن عبارتند از: ۱- در قانون مدنی ایران نگاهداری و تربیت اطفال هم حق و تکلیف است ولی در قانون احوال شخصیه سودان این بحث مطرح نشده است. ۲- در قانون مدنی ایران سن حضانت مادر برای دختر و پسر یکسان می باشد و آن ۷ سالگی است اما در قانون سودان برای دختر سن ۹ سالگی و پسر ۷ سالگی است. ۳- در قانون مدنی ایران طفل بعد از والدین به جد پدری منتقل می شود اما در قانون سودان بعد از مادر به جده مادری و زنانی که از جهت مادر به طفل می رسند. ۴- قانون مدنی ایران در مورد ملاقات با طفل ضمانت اجرایی دارد ولی در قانون سودان ضمانت اجرایی وجود ندارد. ۵- در قانون احوال شخصیه سودان اجرت حضانت مطرح شده اما در قانون ایران این مبحث وجود ندارد.

همچنین مباحثی از قبیل: مفهوم و ماهیت حضانت، شرایط و موانع حضانت، حق حضانت، پایان مدت حضانت، حضانت مجنون، انتقال صغیر به مکان دیگر از دیدگاه قانون دو کشور تبیین گردیده است.

کلید واژه: حضانت، طلاق، نفقه، صغیر، تربیت، حق، والدین

مقدمه

قال رسول الله: أحبوا الصبيانَ وأرحمهم (حرعاملی، ج ۲۱، ص ۴۸۳)
پیامبر اکرم (ص) می فرماید: کودکانتان را دوست داشته باشید و با آنها با مهربانی رفتار کنید.

پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و استقرار نظامی بر اساس آموزه ها و احکام آن در ایران از یک سو و ناکامی نظام های گوناگون اجتماعی در تامین نیازهای مادی و معنوی انسان از سوی دیگر بر گستره انتظار بشر از اسلام ناب محمدی افزوده است.
قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران از فقه امامیه، الهام گرفته و اکثر مواد آن ترجمه فتوای مشهور فقهای امامیه است. این الهام و بهره گیری قانون مدنی از فقه - که برآمده از مکتب وحی است - آن را در زمره جامع ترین، شیواترین و کاملترین قوانین کشور از نظر انسجام، شیوه نگارش و جامعیت قرار داده است. به طور کلی قانونگذاری نه تنها یک فن و تخصص، بلکه هنری است که احتیاج به دانش و تجربه لازم در زمینه های مختلف فقهی، حقوقی، اجتماعی و غیره دارد.

انتظار آنست دیدگاه حقوق مدنی ایران که براساس فقه امامیه و به عنوان مذهب هدایت و اداره جامعه درباره نظام های اجتماعی با منطقی مستدل و مستند ارائه گشته ودین از پیرایه های موهوم و موهون پیراسته گردد. ازسوی دیگر در بین تمامی نهادها و سازمانها، تاسیسات اجتماعی، خانواده نقش و اهمیت بسزایی دارد.
اصولا خانواده تاثیر مستقیم و بسیار زیادی در تربیت کودک دارد.

کودکی از حساسترین و سرنوشت سازترین دوره زندگی انسان است که شخصیت انسان و اساس خصوصیات اخلاقی وی در ابتدا کودکی و سنین اولیه عمر پی ریزی می شود. یکی از مسائل مهمی که بسیاری از همسران پس از طلاق با آن روبرو می شوند مسئله حضانت است. اهمیت موضوع حضانت و نگهداری و تربیت اطفال پس از انحلال ازدواج و یا وقوع طلاق موجب گردیده که در تمام کشورهای پیشرفته و عقب مانده که دارای سیستم های مختلف حقوقی و سیاسی می باشندمبحثی از قانون خودرا به این موضوع مهم اختصاص دهند.

با توجه به شرایط امروزه جهان اسلام و وجود فرقه ها و نحله های فکری قوانین و دیدگاه های متفاوتی نسبت به نهاد خانواده و تربیت فرزندان ارائه شده است.

با بررسی تطبیقی این موضوع و تحولات حضانت اطفال در قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران که برگرفته از آموزه های ائمه هدی (علیهم السلام) این مشعل داران فروزان هدایت و مقایسه آن با قوانین احوال شخصیه سودان که کشوری استراتژیک و مهم در منطقه آفریقا است می توان راه صحیح و توجه به نهاد خانواده به خصوص حضانت کودکان به جهان اسلام معرفی نمود.

فصل اول

کلیات

یکی از شیوه های نوین پژوهش در موضوعات حقوقی بررسی تطبیقی است. مطالعات تطبیقی وسیله مناسبی برای سنجش قوانین و فرهنگ کشورهای جهان می باشد زیرا تجربیات و اندیشه ها و راهبردهای حقوقی ملتهای مختلف در قوانین آنان منعکس می شود و مطالعه تطبیقی می تواند در امر قانون گذاری یا اصلاح قوانین مفید واقع شود لذا امروزه مباحث تطبیقی از تاثر و تاثیرگذاری بیشتری برخوردارند. این تحقیق به بررسی تطبیقی حق حضانت از دیدگاه حقوق مدنی دو کشور مسلمان جمهوری اسلامی ایران و سودان می پردازد.

که با توجه به موقعیت مهم و استراتژیک کشور سودان در قاره آفریقا کشور جمهوری اسلامی ایران در جنوب غربی آسیا و خاورمیانه، جهت تحقیق انتخاب گردید.

علاوه بر اینها روابط نزدیک دو کشور زمینه تعامل حقوقی بیشتری نسبت به سایر کشورهای دیگر وجود دارد.

حقوق مدنی جمهوری اسلامی ایران بر اساس فقه امامیه است ولی کشور سودان بر اساس فقه حنیفه می باشد. بررسی مسئله حق حضانت در حقوق مدنی کشور جمهوری اسلامی ایران و سودان که هر دو دارای اشتراکات و اختلافاتی هستند می تواند گامی در جهت تقویت تقریب حقوقی دو کشور به شمار آید و تقریب حقوقی زمینه ای برای تقویت روابط مذهبی است که خود یکی از راهبردهای مهم و اهداف کلان نظام جمهوری اسلامی ایران برای ایجاد وحدت بین مسلمانان جهان می باشد.

اهمیت موضوع

باتوجه به کشور سودان که در منطقه استراتژیک و مهم شمال آفریقا است و با جمهوری اسلامی ایران دارای روابط دوستانه از نظر سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی می باشد

و معرفی قوانین جمهوری اسلامی که دارای سابقه طولانی دارند به این کشور ضرورت دارد چون قوانین کشورهای حوزه خلیج فارس و بعضی کشورها که قدمت چندساله دارند در سودان معرفی و مورد بررسی تطبیقی قرار گرفته است و با توجه به اینکه در قانون جزای سودان ماده ۱۴۶ بند (ف) بحث مجازات احسان (عیسی ، عبدالله الفاضل، ۲۰۰۵م ، ص ۲۷۵۹) از قانون جزای ایران بهره برداری شده است ضرورت دارد که قانون مدنی بخصوص بحث حضانت به کشور سودان معرفی گردد .

مفاهیم

حضانت: در لغت به معنی پروردن ، پروردان (جعفری لنگرودی، ۱۳۶۷، ج ۱ شماره ۱۷۲۰) و در اصطلاح به معنای سرپرستی ، نگهداری مادی و معنوی طفل ، دیوانه و انجام آنچه بر مصلحت اوست . (کاتوزیان ، ۱۳۸۲ ، ص ۱۳۹) .

نفقه در لغت : به معنی هزینه ، خرجی است (رحیمی اردستانی ، ۱۳۷۷ ، ج ۲ ، ص ۱۱۶۵) .

نفقه در اصطلاح : عبارت است از مالی که برای ادامه زندگی صرف مخارج ضروری همسر و فرزندان است (موسوی خمینی ، ۱۴۰۳ق ، ص ۳۱۹) .

طلاق در لغت : به معنی رهایی، آزاد کردن ، ترک کردن ، وا گذاشتن ، مفارقت و جدایی (آذنتاش ، ص ۱۳۸۵) .

طلاق در اصطلاح : عبارت است از زایل نمودن و از بین بردن قید و پیوند ازدواج با صیغه مخصوص . (جعفری لنگرودی ، ۱۳۸۶ ، ۲۹۰) .

والدین : به معنی پدر و مادر (رحیمی اردستانی ، ۱۳۷۷ ، ص ۱۲۹۷) .

تربیت در لغت : چیزی رشد کردن ، افزوده شد (ربا الشی یربوء بوا و رباء) (ابن منظور ، ۱۴۱۴ق ، ص ۳۰۵) .

تربیت در اصطلاح : عبارت است از رفع موانع و ایجاد مقتضیات برای آنکه استعداد های انسان در جهت کمال مطلق شکوفا شود (دلشاد تهرانی ، ۱۳۸۰ ، ۲۴) .

صغیر در لغت : به معنی کوچک ، خرد است (انصاری و طاهری ، ۱۳۸۴ ، ص ۱۲۱۷) .

صغیر در اصطلاح: به کسی می گویند که به سن بلوغ شرعی نرسیده است (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۸، ص ۴۰۶).

مفاهیم

حضانت در لغت و اصطلاح:

حضانت، واژه ای عربی است که به ادبیات فقهی و به تبع آن به ادبیات حقوقی ایران راه یافته است. این واژه از ماده «حَضَنَ يَحْضُنُ، حَضْنًا وَ حِضَانَةً» به مفهوم حفظ کردن، در کنار گرفتن فرزند، پرورش دادن و او را به سینه چسباندن، است (رحیمی اردستانی، ۱۳۷۷، ص ۱۸۵).

اغلب لغت شناسان، حضانت را به کسر حاء ضبط کرده اند. (همان منبع) ولی بعضی حضانت را به فتح حاء به مفهوم نگهدار و حفظ کردن و به کسر حاء به مفهوم مکانی که کودک در آن نگهداری و تربیت می شود، دانسته اند (رحیمی اردستانی، ۱۳۷۷، ص ۱۸۵). چنانچه در حدیثی آمده است که شخصی از رسول اسلام (ص) از برتری شأن والدین سؤال نمود. حضرت فرمودند: شأن آن کسی بالاتر است که فرزند را میان دو پهلوی خود حمل کرده و سپس در میان دو پستان او را شیر داده و او را بر دامن خود نگهداری و حفظ کرده است. (فروی ان رجلاً قال للنبی (ص): یا رسول الله ایّ الوالدین اعظم قال: التی حملته بین الجنین و ارضعهُ بین الثديین و حضنته علی الفخذین ... محدث نوری، ۱۹۸۸م/۱۴۰۸ق، ص ۱۸).

در تفسیر منسوب به امام عسکری (ع) نیز حضانت در مفهوم لغوی اش استعمال شده و مترادف لفظ تربیت - که به مفهوم پرورش دادن است و با لفظ تأدیب که به معنای آداب اجتماعی آموختن است، تفاوت دارد - گرفته شده است. در این تفسیر آمده است: از جمله رحمت‌های خداوند این است که چون طفل متولد شده، قدرت حرکت و تغذیه ندارد، خداوند این توانایی را در مادر او قرار داده و مادر را نسبت به فرزند مهربان گردانیده تا او به تربیت و حضانت فرزند بپردازد، اگر قلب مادری بر فرزندش مهربان نباشد، همانا این وظیفه بر مؤمنین دیگر است و چون توانایی تربیت و پرورش فرزند در برخی از حیوانات قرار داده نشده، خداوند آن را در خود فرزند قرار داده تا در آغاز تولد به دنبال روزی خود برود. و

من رحمته انه لما سلب الطفل قوّة النهوض و التغذی جعل تلك القوّة فی امه و رقتها علیه لتقوم بتربيته و حضانته فان قسا قلب ام من الامهات لوجب تربية هذا الطفل و حضانته على ساير المؤمنين و لما سلب بعض الحيوان قوه التربية لاولادها و القيام بمصالحها، جعل تلك القوّة فی الاولاد لتنهض حين تولد و تسير الى رزقها المسبّب لها. (مجلسی، ۱۴۰۳ق ص، ۲۴۸).

با توجه به این حدیث، حضانت به مفهوم انجام تمام اموری است که فرزند و کودک در انجام آن به دیگران نیازمند است. بنابراین در کتب لغت و برخی احادیث، حضانت در مفهوم لغوی به معنای نگهداری کردن، نوازش کردن، بر دامن گرفتن، تغذیه کردن و به امور نظافتی و بهداشتی کودک پرداختن، می‌باشد.

حضانت در اصطلاح فقه امامیه

حضانت در دیدگاه فقها امامیه بر معانی مختلفی حمل شده است.

الف - بعضی از فقها مفهوم حضانت را یک نوع سلطه و ولایت دانسته اند. (بحرانی، ۱۴۰۹ق.، ص ۸۳). شهید ثانی در مسالک آن را ولایت بر اشخاص محجور مانند کودک و دیوانه جهت پرورش و مصالح دیگر، مانند نگهداری، در بستر خواباندن، از بستر برگرفتن، شستن لباس و به بهداشت جسم آنان پرداختن و اموری مانند آن دانسته است (شهید الثانی ۱۴۱۶ ق، ص ۴۲۱).

ب - برخی حضانت را حمایت کردن و رعایت حال کودک دانسته و از جمله امور طبیعی می‌داند که خداوند آن را در مادر به ودیعه نهاده و شارع، آن حق طبیعی را صرفاً اقرار و امضاء نموده است. (سبزواری ۱۴۱۷ق، ص ۲۷۶).

ج - گروه سوم، حضانت را نوعی حق پرورش فرزند دانسته اند. (کاشف الغطاء، ص ۳۲).

د - بعضی دیگر از فقها، اگر چه حضانت را تعریف نکرده اند، ولی در مورد پدر آن را ولایت و از طرف مادر آن را یک حق انگاشته‌اند. (خوئی، ۱۴۱۰ ق، ص ۲۸۶).

مفهوم حقوقی حضانت

قوانین جمهوری اسلامی ایران، تعریفی از حضانت ارائه نداده است. حتی قانون مدنی که باب دوم از کتاب هشتم، جلد دوم را تحت عنوان «در نگاهداری و تربیت اطفال» به

حضانت و مسائل آن اختصاص داده، تعریف آن را به رویه قضایی متخذ از عرف و نظریه حقوقدانان واگذار نموده است. اما در برخی از کتب حقوقی تعریف حضانت ارائه شده است. بعضی از حقوقدانان، مفهوم حضانت را معادل نگاهداری و تربیت دانست (امامی، ۱۳۶۸، ص ۱۸۷) و گفته‌اند: نگاهداری طفل، عبارت از بکار بردن وسایل لازم برای بقاء، نمو و بهداشت جسمی و روحی طفل می‌باشد؛ مانند غذا دادن، پوشانیدن لباس پاکیزه، تمیز نگاهداشتن طفل به وسیله شستشو، گذاردن در تختخواب، پوشانیدن روی او، شستشوی لباس و آنچه سن طفل اقتضاء آن را دارد، لذا اگر طفل بیمار گردد، بردن نزد پزشک متخصص و دادن دارو و پرستاری لازم است. (همان، ص ۱۸۸).

بعضی دیگر نیز حضانت را اقتداری دانسته‌اند که قانون به منظور نگهداری و تربیت اطفال به پدر و مادر اعطا نموده است (کاتوزیان، ۱۳۷۲، ص ۱۳۹). در این دو تعریف به حق یا تکلیف بودن حضانت اشاره نشده است، اگرچه ظاهر تعریف دوم، با ولایت و تکلیف سازگاری دارد، زیرا ظهور اقتدار، در ولایت می‌باشد حضانت در اصطلاح فقه حنفیه :

فقهاء حنفیه حضانت را چنین تعریف کرده‌اند: حضانت یعنی تربیت فرزند برای کسی که حق حضانت او را دارد (تربیت فرزند توسط حاضن و حاضنه) از نظر فقهاء حنفیه از آنجایی که صغیر در تشخیص مصالح خودش ناتوان است خداوند تعالی مصالح او را به عهده ولی او قرار داده است ولایت در مال و عقود را به مردان واگذاری نموده است زیرا مردان در این موضوع قوی‌تر و تواناترند و تربیت صغیر را به زنان زیرا که مهربانتر و بر تربیت صغیر نسبت به مردان تواناترند. فقهاء حنفیه حضانت را محدود در حضانت بر فرزند حفظ، تربیت، شیردان، نگهداری، شستن لباس و انجام کارهایی زندگی صغیر داشته‌اند. (الصاغر جی، ۱۴۲۰ هـ - ۲۰۰۰ م، ص ۲۶۱).

حضانت در قانون سودان :

ماده ۱۰۹ حضانت به این شکل تعریف شده است: بانها "حفظ الولد، و تربیته، و تعلیمه، و رعایت به ما لا یتعارض مع حق الولی، و مصلحه الصغیر".